УДК 58.087:016:929Ереті«17»

КОЛОМІЄЦЬ
Наталія Дмитрівна,
пров. наук. співробітник
ННСГБ НААН
(м. Київ)

Д. Д. ЕРЕТІ (GEORG DIONYSIUS EHRET) (1708–1770) – ВИДАТНИЙ БОТАНІК, ЕНТОМОЛОГ ТА БОТАНІЧНИЙ ІЛЮСТРАТОР XVIII СТОЛІТТЯ

Уперше відтворено цілісну картину біографічних даних, наукової діяльності в галузі ботанічного мистецтва видатного німецького ілюстратора XVIII століття Д. Д. Ереті та його співпраці з видатними ботаніками того часу.

Впервые воссоздана целостная картина биографических данных, научной деятельности в области ботанического искусства выдающегося немецкого иллюстратора XVIII века Д. Д. Эрети и его сотрудничества с выдающимися ботаниками того времени.

For the first time the complete picture of biographic data, scientific activity in the field of botanical art of the outstanding German illustrator of the XVIII century of D. D. Ehret and his cooperation with outstanding botanists of that time is recreated.

Ботаніка, як наука, нерозривно пов’язана із ботанічним мистецтвом. Ці дві науки мають одне завдання : відкривати і зберігати прекрасне. Ботаніки відкривають нові види рослин і зберігають їх у вигляді гербаріїв, а ботанічні художники – відображують і увіковічнюють їх на папері для передачі наступним поколінням.

Як додаток до книг медичного, сільськогосподарського та економічного значення, ботанічні роботи суто описового характеру стали з’являтися в кінці шістнадцятого століття. Перші з них були «florilegia» – в перекладі на італійську означає «колекція з квітів». Князь-єпископ Йоганн Конрад фон Гемінген (Gemmingen) з містечка Айхштет (Eichstätt) в Баварії, ініціював створення найекстравагантнішої з усіх книг – «Eystettensis Hortus», із

зображенням 1084 видів квітів на мідних пластинах, які росли в його великих садах. Шістнадцять років підготовки, і цей проект був остаточно доведений до кінця, на жаль, вже після смерті князя, відомим німецьким ботаніком і аптекаем Василем Беслером (Basilius Besler) (1561–1629) в Нюрнберзі в 1613 році [1]. Це було мудре рішення, щоб документувати рослини саду за допомогою гравюр, так як сад був зруйнований шведськими військами в 1634 році. Ці гравюри були використані в якості основи для планування нового саду в 1998 році.

Від шістнадцятого до дев'ятнадцятого століття королівські покровителі, такі як імператриця Жозефіна Бонапарт, спонсорували деякі з найвидатніших публікацій ботанічного опису та іконографії. Команди ботаніків і художників були найняті, щоб працювати разом для величезних проектів протягом багатьох років. Наприклад, П'єру Жозефу Redouté (1759–1840) – провідному французькому ботанічному художнику – була надана допомога з 18 граверів та 3 провідних паризьких ботаніків протягом більше чотирнадцяти років для виконання його великої роботи по опису лілій з текстом. Такі впровадження стали символами національного художнього і наукового престижу [2].

Одним із найвидатніших художників – ілюстраторів ботанічного мистецтва XVIII століття по праву вважають Джоржа Діонісія Ереті, який зробив переворот у цій галузі, почавши зображувати рослини не в цілому вигляді, а детально описуючи статеві ознаки кожного виду, гармонійно поєднуючи в одній картині погляди художника і ботаніка. Докладні і точні ілюстрації були невід'ємною частиною руху до наукової ботаніки. З його ім'ям пов'язують початок золотої доби європейського ботанічного мистецтва.

На сьогодні постать Д. Д. Ереті є ще не повністю дослідженою. Тому метою і завданням статті є в результаті детального аналізу творчості Д. Д. Ереті розкрити всі сторони його діяльності: як ботаніка, ентомолога, художника-ілюстратора та вчителя ботанічного мистецтва.

Георг Діонісій Ереті (1708–1770)

Георг Діонісій Ереті мав домінуючий вплив в ботанічному мистецтві в середині XVIII століття. Він народився 30 січня 1707 року в Гейдельберзі (Німеччині) і дізнався про основні принципи малювання від свого батька Фердинанда Християна Ереті, який був садівником і художником. Мати, Анна-Марія, після смерті чоловіка вийшла другий раз заміж і теж за садівника. Після ранньої смерті батька Ереті працював підмайстром у дядька в саду курфюста в Гейдельберзі і маркграфа Бадена Дюрлаха в Карлсруе. Вже в той час він малював квіти для маркграфа Карла III Вільгельма. Пізніше він працював протягом двох років у Карлсруе садівником під керівництвом Й. Зіверта, брат якого Август Вільгельм, відомий художник-ілюстратор навчив Ереті як на практиці досконало розмальовувати рослини [3].

За його рекомендацією молодий художник ходив по Регенсбурзі у пошуку роботи. Там він познайомився з банкіром і фармацевтом Іоганом Вільгельмом Вейнманом (Weinmann) (1683–1741) у 1728 році, коли був безробітним і дуже бідним. Коли Вейнманн побачив ескізи робіт Ереті, він найняв художника, щоб той зробив тисячу ілюстрацій протягом року для наукової роботи «Phytanthoza iconographia», за які мав заплатити п’ятдесят талерів. Ереті було також забезпечено проживання та харчування. В кінці року художник виконав тільки половину завдання, і Вейнманн, стверджуючи, що контракт був невиконаним, дав двадцять талерів і відіслав його і без згадки імені Ереті використав його малюнки в «Phytanthoza iconographia» (1737–1745). Кілька років потому, Ереті подав позов проти свого колишнього роботодавця, щоб отримати компенсацію, але Вейнман стверджував, що Ереті покинув його, і позов не був задоволений [4].

Квіткова картина була надзвичайно популярною в XVIII-му столітті і Ереті став одним із найбільш затребуваних художників-ілюстраторів ботанічних книг.

Незважаючи на всі труднощі, кар’єра Ереті була наповнена історіями успіху на континенті і в Англії, де в нього було чимало багатих покровителів.

Одним із них був капітан Едвард Сміт (13-ий граф Дербі), з яким Ереті познайомився під час подорожі по Європі, заробляючи собі на життя малюючи художні ілюстрації. Для нього Ереті створив альбом «Deliciae Botanicae» (1732) [5].

Капітан Едвард Джон Сміт (27.01.1850–15.04.1912) був капітаном корабля «Титанік», який затонув у 1912 році. Він був затятим зоологом, чия колекція природної історії налічувала 94 види ссавців і 318 видів птахів у його маєтку. «Deliciae Botanicae» довгий час залишалася сімейною реліквією і передавалась з покоління в покоління. Тільки після смерті лорда Дербі, у листопаді 1994 року, альбом оригінальних ботанічних малюнків квітів «Deliciae Botanicae» Д. Д. Ереті був відданий в Національні музеї та галереї замість податку на спадщину і оцінюється в 644 000 фунтів.

У середині 1730-х років Ереті гастролював по європейських містах Базель, Париж, Лозанна, Женева, Ліон та Монпельє. Після роботи в якості інженера саду Базеля банкіра Самуїла Буркхардта взимку 1734 року Ереті переїхав до французького ботаніка Бернара де Жусьє (Jussieu) в Париж.

Ереті вирішив продовжити свою кар’єру ботанічного живопису і в 1733 році прибув до Нюрнберга, де він зустрів лікаря Крістофа Якоба Трю (Trew) (1695–1769), який надовго став у його житті другом і найвпливовішим покровителем.

Трю народився в Нюрнберзі в 1695 році, був адвокатом цього міста, придворним лікарем, пфальцграфом Священної Римської імперії, радником маркграфа Бранденбург-Ансбах, і мав академічну пристрасть до ботаніки. Він також був членом Лондонського королівського товариства, Берлінської академії і Флорентійського ботанічного товариства. Його інтерес до ботаніки привів його до авторства публікацій ілюстрованих книг ботанічного саду [6].

У 1733 році Крістоф Якоб Трю побачив деякі з малюнків Ереті і купив у нього кілька робіт за ціною 4000 флоринів. Він запропонував Ереті, щоб той

зробив великі креслення для нього під час його подорожей. Трю доручив Ереті звернути увагу на екзотичних рослин і нововвезених видів з інших континентів, які й принесли йому визнання. Цей видатний лікар і ботанік з Нюрнберга наполягав на тому, щоб Ереті, відповідно до системи класифікації Ліннея (1737–38), підкреслював сексуальний характер кожної рослини – це частини квітки.

Між 1759 роком і початком XIX століття коріння рослин на малюнках практично зникло з ботанічного мистецтва і з'являлось тільки тоді, коли воно мало медичне та економічне значення. Під час відвідин Парижа, у 1734–35 роках, Ереті почав використовувати нову техніку – малюнки аквареллю на пергаменті після того, як побачив «velins-дю-руа» – велику колекцію малюнків рослин і тварин на пергаменті Гастона Орлеанського, молодшого брата Людовика XIII з Франції.

Публікація «Plantae Selectae» (Гербарій відомих і невідомих рослин, вирощуваних у садах Лондона) почалася в 1750 році і була завершена у 1773 році. Спочатку Трю писав опис рослин. Потім Бенедикт Крістоф Фогель писав їх після смерті Трю в 1769 році.

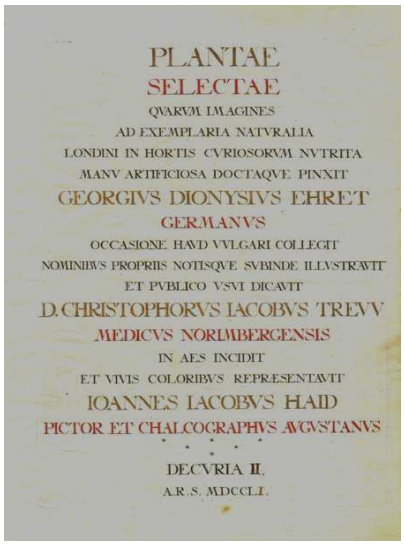
PLANTAE
SELECTAE
QVARVM IMAGINES
AD EXEMPLARIA NATVRALIA
LONDINI IN HORTIS CVRIOSORVM NVTRITA
MANV ARTIFICIOSA DOCTAQVE PINXIT
GEORGIVS DIONYSIVS EHRET
GERMANVS
OCCASIONE HAVD VVLGARI COLLEGIT
NOMINIBVS PROPRIIS NOTISQVE SVBINDE ILLVSTRAVIT
ET PVBLICO VSVI DICAVIT
D. CHRISTOPHORVS IACOBVS TREVV
MEDICVS NORIMBERGENSIS
IN AES INCIDIT
ET VIVIS COLORIBVS REPRESENTAVIT
IOANNES IACOBVS HAID
PICTOR ET CHALCOGRAPHVS AVGVSTANVS
DECVRIA II.
A.R.S. MDCCLI.

Ереті намалював ці ілюстрації рослин під час дослідження, проведеного в 1740 році, тобто в розпал його зрілого стилю. У тексті художник відзначає, що перша лілія розцвіла в серпні 1738 року в саду Петра Колінсона (Collinson). Колінсон був пристрасним колекціонером нових рослин і жив тільки за межами Лондона. Ереті часто вивчав рослини з його колекції. Лікар Трю відтворив

версію цих картин в своїй книзі «Plantae Selectae», яку він опублікував у Нюрнберзі між 1750 і 1773 роками. Цей атлас включає близько ста кращих досліджень Д. Ереті та автора. Вони варіюються за стилем від натуралістичних і мальовничих до абстрактних і схематичних.

«Plantae Selectae» (1750–1773) – одна з великих ботанічних іконографій XVIII століття. Це продукт співпраці трьох життєво важливих складових: чудового художника Ереті, гравюра найвищої якості Хайда та освіченого і багатого покровителя – лікаря Трю.

Georg Dionysius Ehret (1708–1770)

Christoph Jacob Trew (1695–1769)

Johann Jacob Haid (1704–1767)

Один із примірників ботанічного атласу з чудовими малюнками та описом рослин на латинській мові «Plantae Selectae» знаходиться у «Фонді видань ННСГБ НААН, випущених у XIX столітті з сільськогосподраської тематики, внесених до Державного реєстру наукових об’єктів, що становлять національне надбання». Назви та опис рослин під малюнками написані власноруч ботанічним художником-ілюстратором Д. Д. Ереті [7].

У 1735 році під час короткої прогулянки по Лондону, маючи при собі декілька малюнків, Ереті зустрівся з сером Хансом Слоуном, тодішнім президентом Королівського товариства (в 1727–1741 роках) і Пилипом Міллером, главою Chelsea Physic Garden (Аптекарського саду в Челсі, заснованого в 1673 році), які високо оіцнили його роботи.

Георг Діонісій Ереті володів глибокими знаннями структури рослин, які він використовував для створення унікальних ботанічних ілюстрацій. У 1736 році він став затребуваним ілюстратором ботанічних видань в Англії. Георг Діонісій Ереті створив сотні кольорових ботанічних ілюстрацій.

Під час візиту в Голландію в 1736 році, Ереті зустрівся з Карлом Ліннеєм (1707–1778), який зупинявся зі своїм другом Джорджем Кліффордом (1685–1760), банкіром і садівником-любителем. Кліффорд купив кілька малюнків Ереті і також доручив йому проілюструвати книгу, де були б зображені рідкісні рослини з його саду – «Hortus Cliffortianus» (1738).

«Hortus Cliffortianus» – книга Карла Ліннея, в якій він описав рослини гербарію та саду голландського банкіра, одного з директорів голландської Ост-Індської компанії, ботаніка-любителя Джорджа Кліффорда в Гартекампе, ілюстрована гравюрами з малюнків Д. Ереті. Книга написана на латині і була надрукована в Амстердамі на засоби Д. Кліффорда [8].

Лінней познайомився з Кліффордом в будинку Йоханнеса Бурмана в Амстердамі, де він жив в 1735 році, допомагаючи Бурману в наукових дослідженнях. Разом з Бурманом Лінней відвідав Кліффорда в його заміському літньому будинку Гартекамп в околицях Хемстед 13 серпня 1735 року.

Гартекамп був відомий садом і до того, як його у 1709 році придбав батько Кліффорда, але Кліффорд значно збагатив його рослинами, які йому привозили у всього світу. Господар побудував в саду чотири оранжереї, в яких росли екзотичні рослини.

Кліффорд був у захваті від знайомства з молодим Ліннеєм і захотів, щоб той став його особистим лікарем, а також оглянув і описав його великі колекції. Але Лінней був пов’язаний договором з Бурманом, та Кліффорд вирішив цю проблему, подарувавши Бурманові, щоб той не ображався, екземпляр рідкісного видання – «Natural History of Jamaica» Ганса Слоана. 24 вересня Лінней почав роботу в Гартекампе.

Через деякий час в Гартекампе приїхав художник Д. Ереті з рекомендаційним листом від маркграфа Баден-Дурлахського Карла III

Вільгельма. Лінней звернув увагу Кліффорда на малюнки недавно виявлених рослин (Collinsonia, Turnera), виконані Ереті. Кліффорд купив їх негайно. Лінней пояснив Ереті свою нову систему класифікації рослин, після чого Ереті виконав 24 рисунки рослин для нової роботи Ліннея.

Перше і єдине видання праці «Hortus Cliffortianus» з'явилося в 1738 році під заголовком «Plantas exhibens quas in Hortis vivis quam siccis, Hartecampi in Hollandia coluit vir nobilissimus et generosissimus Georgius Clifford juris utriusque doctor reductis varietatibus as species, specibus as genera, generibus as classes, adiectis locis plantarum natalibus differentiisque specierum in Amsterdam».

Ереті також брав активну участь у пропаганді та сприянню біноміальної системи класифікації рослин, яка була розроблена шведським ботаніком Карлом Ліннеєм. У 1743 році Ереті для Ліннея намалював методи систематики рослин за статевими ознаками під назвою «Methodus Plantarum Sexualis в sistemate descripta Naturae» [9].

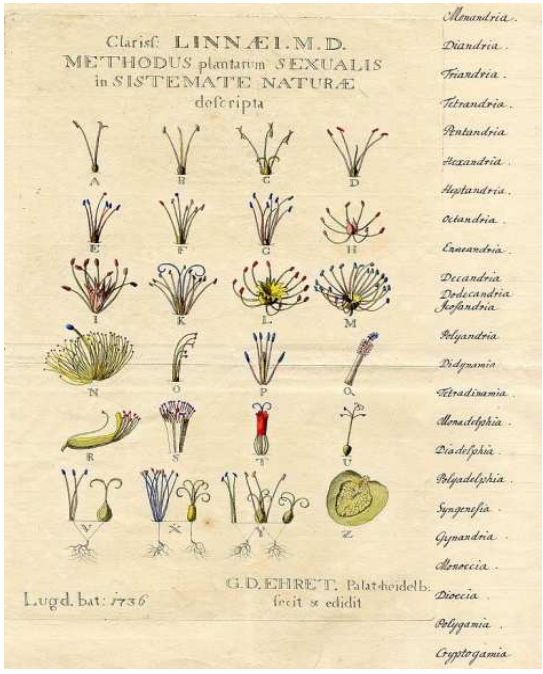

Methodus Plantarum Sexualis відображають 24 категорії Ліннея, які складають основу сучасної систематики. Нова система Ліннея мала величезний вплив не тільки у науці, але і в мистецтві. Це було очевидно в картині Ереті «Магнолія Грандіфлора». Якщо раніше ілюстрації показували рослин у всій їх повноті, то ботанічний художник почав приділяти увагу репродуктивним елементам – квітам, фруктам та іншим частинам рослини. Лінней був так вдячний Ереті за його роботу, що в честь нього назвав рід Ehretia, який містить близько 50 видів.

Після повернення до Англії в 1737 році художня репутація і слава Ереті зросла ще більше і поширилася по всій знаті. І герцогиня Портленд, і сер Ханс Слоун (1660-1753) (чиї колекції пізніше стали основною частиною Британського музею) стали його покровителями. Він також отримав роботу в ботанічному саду в Оксфорді, де він продовжував малювати рослини і навчав цьому мистецтву інших (дружин із знатних родин).

Повернувшись до Лондона, він одружився на Сусанні Кеннет (Kennet) 1738 році, сестрі Пилипа Міллера, з якою мав сина Джорджа Пилипа. Міллер був з 1721 року главою Аптекарського саду в Челсі, де Ереті часто малював.

Мистецтво Ереті було визнане Пилипом Міллером, сером Хансом Слоуном, Річардом Мідом та іншими вченими і незабаром він став

найзнаменитішим ботанічним живописцем того часу. Крім численних акварелей, в основному, на пергаменті, для його англійських покровителів, а також для Трю, він також надавав наукові ілюстрації, наприклад, для Патріка Брауна «Цивільні та природні історії Ямайки» (Лондон, 1756), Олександра Рассела «Природні історії Алеппо» (1756) та інших описів природи, а також для Праць Лондонського Королівського товариства (членом якого Ереті став 19.05.1757 року і прочитав кілька лекцій з ботаніки перед групою слухачів) [10] і Nova Acta (Imperial Leopoldinisch-Carolinische) Німецької академії натуралістів «Леопольдіна» (Галле), директором якої був Трю.

Періодичні наукові журнали Лондонське Королівське товариство видає з 1665 року. Ереті написав ряд статей у «Філософських працях Королівського товариства» (Philosophical Transactions of the Royal Society) : «Account types Ophris» (1753); «Accounting for new Peruvian plant recently introduced in the English Garden» (1753); «Description Andrachne its botanical characters» (1767) та ін. Серед кореспонденції Ліннея зберігається переписка між Ліннеєм і Ереті (1736–1769 рр.) в кількості 15 листів, сім з яких в 1883–1884 роках були надруковані в «Працях товариства Ліннея в Лондоні».

Крім того, журнал Королівського товариства від 2 травня 1734 року містить пропозицію про щорічну колекцію Аптекарського саду в Челсі. Кожного року колекція складалася з 50 зразків із засушених рослин, які щороку відправляли в Товариство аптекарів відповідно до умов договору оренди. 19 липня 1734 року Пилипу Міллеру, головному садівнику Аптекарського саду в Челсі з 1722 року, обраного членом Королівського товариства в 1729 році, було доручено запропонувати список рослин, які найбільш необхідно було зберегти у вигляді рисунків на папері. Він вибрав родину алое, що представляла потенційний інтерес для медичного застосування нових видів, що прибували з Південної Африки в значних кількостях, а також як соковитого роду, який важко зберегти традиційними способами (засушити). Малюнки Ереті з алое із саду в Челсі були доставлені в Королівське товариство в травні 1737 року. Більшість з його збережених робіт датується більш пізніми періодами.

Ереті співпрацював з Якобом ван Хоайсимом, з яким він зустрівся в Лондоні, спільно виконав з ним деякі роботи. Зокрема, акварель «Prunus Domestica» була зроблена в чотири руки двома художниками.

Якоб ван Хоайсим (1685–1746) на той час вже досяг значної репутації, коли він виконав п’ять малюнків алое із саду в Челсі. Він представив креслення нових рослин з Аптекарського саду Джона Мартіна в «Historia Plantarum Rariorum» (1728–1737) та «Каталог товариства садівників» (1730). Але його роботи набагато менш високо цінуються знавцями ботанічних ілюстрацій, ніж роботи Ереті.

В архіві Королівського товариства Англії зберігається 27 ботанічних картин алоє розміром 21,5x15 дюймів, які були намальовані для створення унікального образотворчого звіту про колекції видів рослин, вирощуваних в Аптекарському саду в Челсі (1734–1737). П’ять з них намалював Я. ван Хоайсим і 22 Ереті. Цей звіт надає нам нові можливості для оцінки роботи двох художників в конкретний період в їх кар’єрі. Ці малюнки алое не найперші зображення рослин з Челсі, але вони надають самі ранні точні уявлення і це єдина відома в історії саду спроба записати всю колекцію роду алоє. Всі малюнки Ереті в цій колекції мають його підпис, у вигляді «G. D. Ehret виконав». Назва рослини також написана його власною рукою. Кожна рослина показана зі збільшеними деталями структури квітки.

Тогочасні ботаніки дуже високо оцінювали талант Діонісія : «Підхід Ереті був прекрасним компромісом між поглядами художника і вченого : він не рабськи наслідував те, що бачив, і він не дозволяв почуттю кольору та дизайну відвернути його увагу від основ структури рослини. Художники і ботаніки схвалювали роботу Ереті за його власні особливі якості – впевненість дотику, силу звернення і безпомилковий інстинкт дизайну».

«Hortus Cliffortianus» (1738) і «Plantae Selectae» (1750–1773) є тими двома шедеврами Ереті, за які його найкраще пам’ятають.

Martynia annua (1748) з «Plantae et papiliones rariores»

Ще однією відомою роботою Ереті є «Plantae et papiliones rariores, depictae et aeri incisae» (Рідкісні рослини та метелики, розписані і гравійовані в бронзі). Ця книга в фоліо була опублікована протягом 1748-1759 років. Вісімнадцять пластин були вигравійовані і вручну забарвлені Ереті. Тільки ця книга була підготовлена і опублікована самим Ереті [11].

Крім того, Д. Д. Ереті намалював наукові ілюстрації для «Hortus Kewensis» (в 3-х т., 1789) для шотландського ботаніка V. Aiton (1731–1793).

Вільям Ейтон (1731–1793)

Вільям Ейтон народився недалеко від Гамільтона. Для того, щоб стати садівником, він відправився в Лондон в 1754 році і став помічником Пилипа Міллера, а потім начальником Аптекарського саду в Челсі. У 1759 році він був призначений директором новоствореного ботанічного саду в Кью, де він залишався до самої смерті. Він здійснив безліч поліпшень в садах, і в 1789 році він опублікував «Hortus Kewensis» – каталог вирощуваних у ньому рослин. Він похований у церкві Санкт-Анни, в Кью.

Також Ереті намалював ілюстрації для книги ірландського лікаря і ботаніка Патріка Брауна (1720–1790) «The Civil and Natural History of Jamaica» у трьох частинах, опублікованої в 1756 році. У ній описані 104 назви нових родів.

П. Браун народився в Вудстоку, графство Майо, був відправлений до родичів на Антигуа в 1737 році і повернувся в Європу через поганий стан здоров'я після двох років. Він вивчав медицину, природну історію і ботаніку. Працював в якості лікаря в Санкт-лікарні Томаса в Лондоні, відвідав Барбадос, Монтсеррат, Антигуа і Сент-Кітс у Вест-Індії і оселився в якості лікаря на

Ямайці в 1746 році. Він помер у Rushbrook, недалеко Claremorris, Ко Майо в 1771 році.

У 1750 році були опубліковані «Природні історії Барбадосу» (автор преподобний Гріффіт Хьюз (Griffith Hughes). Ця рідкісна робота містить докладні відбитки фоліо ілюстраторів Ереті, Mynde та інших.

Кожна печатка з написом геральдичного герба є свідченням відданості королів, включаючи принцесу Уельську. З усіх відбитків, ці пальми є одними з найбільш бажаних і найдорожчих.

Його оригінальні антикварні гравюри – справжній скарб з нашого минулого.

Наукові роботи Д. Ереті:

- «The Gardener’s Dictionary» (1731–1771) для Пилипа Міллера (P. Miller) (без ілюстрацій).
- «Phytanthoza iconographia» (1737–1745) для Й. В. Вайнмана (Johann Wilhelm Weinmann).
- «Hortus cliffortianus» (1738) для Карла Ліннея (Carl von Linné).
- «Plantae et papiliones rariores» (1748–1759) для Д. Д. Ереті (Georg Dionysus Ehret).
- «Hortus nitidissimis» (1750–1786) для К. Я. Трю (Christoph Jakob Trew).
- «Plantae selectee» (1750–1773) для К. Я. Трю (Christoph Jakob Trew).

- «The civil and natural history of Jamaica» (1756) для Патріка Брауна (Patrick Browne).
- «Hortus Kewensis» (1789) для Вільяма Ейтона (William Aiton).

Англія стала домівкою Ереті на все життя, що залишилося. Він помер у Челсі в Лондоні 9 вересня 1770 у віці 62 років. Він залишив більше 3000 малюнків. Його роботи знаходяться в Музеї природної історії в Лондоні, Королівському ботанічному саду в Кью, Королівському товаристві в Лондоні, в бібліотеці Ліндлі з Королівського садівничого товариства, Музеї Вікторії і Альберта і Бібліотеці Університету в Ерлангені.

Отже, Ереті був одним з найбільших європейських ботанічних ілюстраторів XVIII століття. Його ілюстрації відносять до ряду важливих ботанічних публікацій. Це не просто твори мистецтва, а й разом з тим наукові дослідження, поєднані в одній роботі. Ереті був обдарованим ботаніком, ентомологом та ілюстратором, який вміло виконував ботанічні малюнки, завдяки яким значно поширились знання багатьох нових і екзотичних рослин. Його роботи і навчання ботанічному мистецтву інших сприяли успішному впровадженню біноміальної системи класифікації рослин, яка була розроблена шведським ботаніком Карлом Ліннеєм.

Список використаної літератури

1. *Basilius* Besler [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://en.wikipedia.org/wiki/Basilius_Besler]. – Загол. з екрану.
2. *The New* York Botanical Garden [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sciweb.nybg.org/Science2/Onlinexhibits/exhbtcata.html. – Загол. з екрану.
3. *Georg* Dionysius Ehret // Allgemeine deutsche Biographie & Neue deutsche Biographie. – Bd. 4, Dittel. – Falck, Berlin, 1959. – P. 356-357.
4. *Георг* Діонісій Ереті [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.illustratedgarden.org/mobot/rarebooks/author.asp?creator=Ehret,%20Georg%20Dionysus&creatorID=97. – Загол. з екрану.
5. «*Deliciae* Botanicae» (1732) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.thefreelibrary.com/Legacy+of+Lord+Derby+lives+on+as+museum+is+given+rare+paintings%3B...-a079778441. – Загол. з екрану.

6. *Крістоф* Якоб Трю, 1695-1769 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://library.cincymuseum.org/bot/trew.htm]. – Загол. з екрану.

7. *Plantae* selectae / [G. D. Ehret, J. J. Haid, C. J. Trew]. – [Б. м.], [1752?]. – 90 s. : fig.

8. «*Hortus* Cliffortianus» (1738) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://ru.wikipedia.org/wiki/Hortus_Cliffortianus]. – Загол. з екрану.

9. *Methodus* Plantarum Sexualis [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://en.wikipedia.org/wiki/File:Ehret-Methodus_Plantarum_Sexualis-original.jpg. – Загол. з екрану.

10. *List* of Fellows of the Royal Society 1660 – 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://royalsociety.org/uploadedFiles/Royal_Society_Content/about-us/fellowship/Fellows1660-2007.pdf]. – Загол. з екрану.

11. *Georg* Dionysius Ehret [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://en.wikipedia.org/wiki/Georg_Dionysius_Ehret]. – Загол. з екрану.